

KAPITLER AF ROMANEN
ALBONDOCANI

KARDINALENS FØRSTE HISTORIE

„Hvem er De?“ spurgte Damen i den sorte Kjole Kardinal Salviati. Kardinalen saa op, mødte hendes Blik og smilede.

„Hvem er jeg?“ gentog han langsomt, „ved De, Madame, at De er den første mellem mine Skriftebørn, som nogensinde har gjort mig dette Spørgsmaal? Den første, maa jeg tro, som nogensinde er kommet paa den Tanke, at ogsaa jeg kunde have en Identitet at vedkende mig. Deres Spørgsmaal overrasker mig og sætter mig næsten i Forlegenhed.“

Hun blev staaende op og ned foran ham, uden at tage Øjnene fra hans Ansigt trak hun mekanisk sine lange Handsker paa.

„Mange Ulykkelige,“ sagde Kardinalen, „er i Tidens Løb kommet til mig for at søge Raad og Vejledning. Mange er kommet i Hast og i stor Angst og Nød –“

„Som jeg selv!“ udbrød hun.

„Ja, i stor Angst og Nød,“ sagde han som til sig selv, „der dog aldrig har været dybere end min Medfølelse med dem. Og disse Ulykkelige har stillet mig mange vandefulde Spørgsmaal. De har udspurgt mig angaaende Tiden og Evigheden, angaaende vor Kirkes Dogmer og angaaende Kærligheden eller Døden, som om det var disse, der forvoldte deres Uro, – maaske har de selv troet at det var saaledes. Madame, de mangfoldige Forespørgsler har ikke været andet end ligesaa mange Variationer over eet eneste Raab fra Hjertet: „Hvem er jeg?“ Hvor

KAPITLER AF ROMANEN ALBONDOCANI

jeg har kunnet besvare dette Spørgsmaal, hvor jeg har kunnet løse denne Gaaede for dem, dér har de været frelst.“

„Som jeg selv,“ udbrød hun igen.

Hun tog et Skridt frem imod ham, saa at hendes Kjole raslede paa Gulvet.

„Som jeg selv,“ udbrød hun for tredje Gang. „Da jeg allerførst kom til Dem og fortalte Dem om mit Dilemma, da lagde jeg ogsaa frem for Dem en Mængde Omstændigheder, som i sig selv var usammenhængende og indbyrdes disharmoniske, saa at jeg, idet jeg navnede dem, aandelig talt maatte stoppe Fingrene i mine egne Øren. Under vore Samtaler sidenhen er alle disse Brudstykker blevet forenede til et Hele. Visselig ikke til nogen Idyl, – jeg ved jo, at der venter mig en *Furioso*, – men til en harmonisk Akkord uden en eneste falsk Tone. De har vist mig selv! Jeg kunde idag sige til Dem, at De har skabt mig, og at jeg er fremgaaet under Deres Hænder, og det vilde i Sandhed være en Lykke at være blevet skabt af Dem, paa denne Maade. Men det er ikke saaledes, og min Lykke er endnu større, thi De har belært mig om, at jeg forlængst er blevet skabt, af Gud Herren selv og efter hans Tanke. Skulde da herefter noget paa Jorden eller i Himlen kunne skade mig? Lad mig ogsaa staa paa Randen af en Afgrund eller vandre i en Snestorm, i vilde Bjerge, – Afgrundene og Snestormen er alle Guds Værk og er skønne og rigtige! Denne min Tryghed, min fuldkomne Sikkerhed i Livet og i Døden skylder jeg Dem, og jeg vil, i Liv og Død, takke Dem derfor.“

Hun lukkede et Sekund Øjnene og saa derefter igen op.

„Og dog,“ sagde hun blidt, „dog har jeg endnu een Bøn til Dem. Svar mig paa det Spørgsmaal, jeg lige nu gjorde Dem: Hvem er De?“

„Madame,“ sagde Kardinalen efter en Pause, „jeg er ikke vant til at tale om mig selv, jeg føler, at det ikke vil falde mig let. Men jeg kan ikke lade Dem gaa bort fra mig, – og maaske ses De og jeg ikke mere, – uden at opfylde denne Deres sidste Bøn til mig. Og i Virkeligheden,“ tilføjede han, „begynder jeg selv at fængsles af Deres Spørgsmaal. To Ting kunde jeg sige Dem i Forbindelse dermed: den ene, at jeg vistnok kunde have haft endog særlig Grund til at beskæftige mig med Problemet, den anden at jeg, ved Guds Naade, aldrig har gjort dette. Og tillad mig da nu, i Overensstemmelse med min Naturs Blufærdighed, at tale om mig selv som om jeg talte om en anden, og paa klassisk Manér at besvare Deres Spørgsmaal ved at fortælle Dem en Historie.“

Tag da igen Plads, Madame, Historien kan blive lang.“ Uden at sige mere satte hun sig i den store Armstol som blev hende anvist. Biblioteket, i hvilket de to befandt sig, var køligt og dunkelt og laa himmelhøjt over Gaden, hvis Lyde kun naaede den Talende og den Lyttende som Bølgers sorgløse Mumlén i Surandkanten, i Vindstille.

„En Pige paa femten Aar,“ begyndte Kardinalen, „rig af Hjerte og Forstand og fuldkommen uskyldig, blev giftet bort til en bigot og brysk Adelsmand, som var tre Gange saa gammel som hun selv, og som tog sig en Hustru for at hans gamle Navn kunde leve videre. En Søn blev født dem, men Barnet var svageligt og havde kun eet Øje. Husets gamle Læge, som mente at finde Aarsagen til det ulykkelige Forhold i Moderens store Ungdom, raadede hendes Ægtefælle til at lade et Par Aar hengaa inden det næste Barns Fødsel. Prins Pompilio besluttede, ikke uden nogen Bitterhed mod Skæbnen, at følge hans

Raad, og fastsatte Ventetiden til tre Aar. For at nu ikke hans uerfarne Hustru i Løbet af disse Aar skulde være udsat for et verdsligt, ørkesløst Livs Fristelser, rejste han med hende til en af sine Villaer, som laa midt i et storslaaet, ensomt Bjerglandskab, og antog her en Slægtning, en fattig, stolt gammel Jomfru, som Selskabsdame for hende. Og for at ikke den daglige Ængstelse for et svagt, truet Væsen skulde træ paa den unge Prinsesses Livskraft, satte han sin lille Søn i Pleje hos en Bendefamilie paa et andet af sine Godser.

Prins Pompilio var en forstandig og betænksom Mand, men det blev hans Lod, efter at han havde giftet sig, ved næsten ethvert af sine Skridt at fremkalde Konsekvenser, som han ikke selv kunde overse, – maaske gaar det mange forstandige og betænksomme Ægtemænd saaledes.

Hans unge Hustru havde taget imod sine Kaar, sit Giftermaal og sin Ægtemand, sit Palads og sin Karet, et glimrende Selskabs Beundring og Smiger og tilsidst sin skrøbelige lille cønjede Søn, paa samme Maade, hvorpaa hun før i Tiden havde taget imod de Dukker og Rosenkranse, man forærede hende, Husordenen i Klosterskolen og sin egen gradvise Forvandling fra Barn til Skolepige og fra Skolepige til Jomfru. Endogsaa med Adskillelsen fra sin nyfødte Søn havde hun affundet sig paa samme Maade, som med de højere Magters Bestemmelser. Under de Maaneder, hvori hun havde ventet sit Barn, og hvorunder alle omkring hende havde vaaget over hende og baaret hende paa Hænder, havde hun følt sit eget Væsen forflygtiges, som om hun kun havde Ekstrens som det kostbare Kar, i hvilket et endnu kosteligere Prøf var blevet lagt til Spiring, og det havde til allersidst været hendes Mands gamle Slægtsnavn, som hun med

Smerte havde født til Verden. Som sin egen Del i det hele Foretagende havde hun beholdt et smerteligt Ekko af en spæd lille Graad. I disse tre Aar ved Bjergsøen lærte hun at drømme.

Prins Pompilio havde i sin Villa et stort og smukt gammelt Bibliotek og tilbragte herinde den Tid, han kunde afse fra Administrationen af sine Godser og fra Modtagelsen af fornemme verdslige og gejstlige Gæster. Paa Bibliotekets Hylder vendte høje, tunge Foliaer Ryggen til Verden og gemte tavse paa svundne Tiders Visdom. Men i Løbet af to eller tre Aarhundreder var alligevel fra Tid til anden et Bind af mere frivolt Indhold – fyldt med Længsel og Letsind og med Ord, der rimede – sprunget op imellem dem. En Dag da Husets Hætte var hjemmefra, fandt dets Frue Vej herind. Det store, svale Rum, som indtil da kun havde kendt sorte, alvorlige Skikkelser, kom fra nu af til at huse et ungt Væsen, hvis rige Lokker mens hun læste faldt frem og kærtgnede Pergamentet, og som syntes af sine egne dybe Sukke af Glæde og Vemod at løftes ud af Stolen og at blæses op og ned ad det tavlede Marmorgulv. Det forelskede sig i hende, hvælvede sig over hende som en Løvsal over en Kildensymfe, og lod paa egen Haand sine allersødeste Frugter falde i hendes Skød.

Prinsesse Benedettas pludselige, vedholdende Læselyst gjorde hendes Ægtefælle betænkelig, den kunde være skadelig for hendes Helbred og sjælelige Ligevægt, og der burdes findes anden Beskæftigelse for hende. Den unge Prinsesse havde en ren og yndig Sangstemme, og i sit andet Ventenaar engagerede Prinsen til hende en gammel Sanglærer, som før i Tiden havde været Operasanger. Hun greb da til Musikken, som hun havde grebet til Bøgerne. Hendes Natur havde først lyttet, nu sang den. Her, følte

hun, var et naturligt menneskeligt Sprog, i hvilket man kunde give Tingene sandt Udtryk. Hun var i særlig god Forstaelse med Cadenza'en, baade den fulde eller fuld-stændige Cadenza, og den saakaldte falske Cadenza, *cadenza d'inganno*, om hvilken Musikleksikonet oplyser, at den træffer alle Forberedelser til en fuldenndt harmonisk Afslutning og saa, i Stedet for at give den ventede Slutakkord, pludselig bryder af og ender i en uventet og urovækkende Klang. Her, sagde den unge Kvindes Hjerter hende, her fandtes ganske øjensynlig den urokkelige Regel for det uregelmæssige.

Et lykkeligt Venskab forenede snart Lærer og Elev. Den gamle Maestro underholdt den unge Dilettante med Mindet fra Operaen, og i det tredje og sidste Ventenaar fik han hendes Gemals Samtykke til at eskortere hende og den gamle Tante til Venedig og til en Opførelse af *Me-tastasio's* Mesterværk „Achilles i Scyros“. Her hørte hun Marelli synge.

Ak, hvor skal jeg finde Ord til at skildre den Salig-hedstilstand, hvortil for nogle Timer hele hendes Væsen blev henført? En Fødsel, hvis Veer var Liflighed? En vældig Proces, som havde Brug for og gjorde Brug af hver Fiber i hendes Natur, og gennem hvilken hun, idet hun undergik en Forvandling, i Triumf fremstod som sit hele og fulde Selv? „*Gratia*“, siger selve den hellige Thomas af Aquin, „*supponit et perficit natu-ram*“. Naaden forudsætter og fuldkommengør Naturen. Ethvert Menneske med Sjæl og Fantasi vil genkende den-ne Erfaring, enhver Elsker i Verden er Discipel af St. Tho-mas. Jeg vil ikke her yderligere udlægge Doktrinen, jeg ønsker ikke at konkurrere med Doctor Angelicus.

Ved Forestillingens Slutning, under den syvende Frem-kaldelse, inden Træppet for sidste Gang gik ned og mens

hele Huset klappede, stampede i Gulvet og gråd højly, mødtes tværs over Orkestergraven, fra Scenens skraa Brædder og fra en gylden Loge, et Par blaa og et Par sorte Øjne i et langt Blik, det første og det sidste.

Smil ikke – ikke engang i Medfølelse – over den Omstændighed, at den unge Mand, som her vakte en ung Kvindes sovende Hjerter til Live, var et Væsen af Marelis Art, en *soprano*, formet og dannet i Sant Onofrio's Konservatorium og een Gang for alle afskaaret – jeg beder Dem igen, smil ikke – fra Livets inderste Virkelighed. Men betænk, at hele denne Kærlighedshistorie var af musik og serafisk Art, og gik paa Melodi.

Gamle Kurtisaner har betroet mig, i deres Karriere at have mødt unge Elskere, hvis Favntag har formaet at gengive dem den mistede Jomfruelighed. Skulde der da ikke paa samme Maade kunne findes en ung *innamorata* med en saa genial Evne til Hengivelse, at selve hendes Blik skænker den, mod hvem det rettes, en Halvguds Manddom?

Og alt i alt, kære Veninde: at Længslen, idet den vækkes pludseligt og voldsomt, vælger det uopnaaelige til Genstand, – det kan vel kaldes et tragisk eller grotesk Fænomen i Tilværelsen, men det er dog i hvert Fald ingenlunde noget sjældent Fænomen, hos meget unge Mennesker kan det endog siges at være den normale Reaktion, thi hos meget unge Mennesker er Dødsforagt og Længsel imod Døden en og samme heroiske Passion.

Jeg har sagt, at deres Øjne mødtes. Blev da den beklagsværdige unge Sanger, i samme Nu og paa samme Maade som den unge Skønhed, ramt lige i Hjertet? Alle, der har beskæftiget sig med hans Historie, er enige om, at i dette samme Aar, i Venedig, en stor Oplevelse overgik Sangeren Giovanni Ferrer, som sang under Nav-

net Marelli. Indtil dette Øjeblik havde hans Stemme været et himmelsk Instrument, der blev baaret fra Scene til Scene af en elegant og yndefuld Dukke, fra nu af var den selve den menneskelige Sjæls Røst. Mange Aar senere, da Marelli sang i St. Petersborg, fik han Kejserinde Katherina, hvem ingen nogensinde før havde set græde, til at fælde Taarer hele Programmet igennem og udbryde: „*Ah que nous sommes punis pour avoir le cœur pur!*“. Den overalt tiljublede, den evigt ensomme var Livet igennem sin mørkjøjede Dame fra Venedig tro.

Med Vemod maa jeg fortælle Dem, at Prinsesse Benedetta var mindre trofast. I Løbet af hendes anden, og tredie og fjerde Ungdom blev ikke faa livlige Skandaler sat i Forbindelse med hendes Navn. Kun jeg selv, som fortæller Dem Historien, ved Besked med, at gennem dem alle en slank, blid, alvorlig Skytsengel ledsagede hende og sørgede for, at der altid var Musik i hendes Hjerte. Og nu, Madame, kan De, hvis De har Lyst der-til, smile ad den Kendsgerning, at den ofte favnede Skønheds eneste sande Elsker var Sopranen Marelli, som ikke kunde være nogen Kvindes Elsker.

Kort efter Prinsessens Rejse til Venedig udløb den af Prins Pompilio fastsatte Ventetid, og Ægteherren vendte sig igen med megen Værdighed mod sin Hustru.

Ingen Mands Haand havde i de tre Aar berørt Prinsesse Benedettas yndige Person, og dog var den forandret af andet og mere end Tiden. Hun vidste nu, hvad det var, hun overgav i sin Gemals Arme, og i sin anden Brudenat fældede hun Taarer, forskellige fra dem, hun havde grædt i den første.

Prinsesse Benedetta blev frugtsommeligt, men hemmeligholdt saa længe som muligt sin Tilstand. „*Caprice de femme enzeinte!*“ udbrød Prinsen, da han tilsidst fik

Meddelelsen, pikeret over en Naturens Orden, der betrodde et saa vigtigt Familienliggende til en Dame, inden den informerede hendes Ægtemand. Ogsaa efter denne Tid var hun saa tavs, at det kunde se ud, som havde hun kun givet Halvdelen af sin Hemmelighed fra sig og havde forankret sit Væsen i den anden Halvdel. Familiens Læge raadede hende til at holde op med at synge, og hun bøjede sig lydigt for dette som for hans andre Paabud, for hun vilde, at den Søn, hun denne Gang fødte, skulde være skøn og poetisk og i et og alt uden Lyde. For at sikre sig imod Fristelse sendte hun endog saa sin Sanglærer bort, den gamle Mand kyskede og velsignede hende i Afskedstimen, vendte tilbage til sin Fødeby og gav ikke flere Sangtimer. Men dybt i den unge vordende Moders Blod og Sjæl klang den store Arie af Metastasio, i hvilken hendes Søn en Dag for hele Verden skulde forkynde Skønhedens og Poesiens Triumf, og sin egen sande Identitet: „Nu ved jeg, at jeg er Achilles!“

Det lange Ophold i de vældige, landlige Omgivelser havde vel ikke for Manden haft samme Betydning som for Hustruen, thi hvorthen Prins Pompilio end lod sit Blik løbe paa Landet eller i Byen saa han kun Prins Pompilios Spejlbillede. Dog, som Lucretus fortæller os: den stadig faldende Draabe udhuler Stenen. Det ensformige Liv i Villaen, uden ophøjede Pligter ved Hof-fet, fremtrædende Roller i store kirkelige Ceremonier eller vigtige politiske Konferencer var efter to Aars Forløb begyndt at sætte sit Præg paa Villaens Herre. Han havde allerede længe set sig om efter noget, som kunde bekræfte Dogmet om hans egen Betydningsfuldhed.

Villaen besad en Bibliotekar og Kapellan, Don Lega Zambelli, en lille Mand med en stor Mave, — jeg har

selv set ham og husker ogsaa hans Ansigt, — som var Søn af en Svinehyrde og havde gjort Karriere i Livet, især ved Hjælp af sine Evner for at smigre store Folk. Paa det Tidspunkt, da Prinsen og Prinsessen tog Ophold i Villaen, var Don Lega, midt i sit gode og sikre Embede, begyndt at savne Mulighed for Udfoldelse af sit Talent, og han hilste nu med Glæde en saadan Beskytter af Kunst-arten som Prins Pompilio velkommen. Prinsen paa sin Side blev behageligt overrasket ved i en vild Bjergegn at finde en Mand med saa sjældent overlegen Dømmekraft. Mens han lyttede til Don Lega og siden betænkte hans Ord, kom det til at staa ham klart, at han i sin sørgelige Stilling, uforstaaet af sin Kone, ramt af Uheld i sin Søn og Arving, forvist fra de ophøjede Kredse, hvori han saa smukt havde høvet sig, og i sin Manddoms Kraft dømt til Cølibat, af Himlen havde faaet paalagt et ganske særligt ophøjjet Kors. Inden længe saa han sig selv som udvalgt Martyr paa Jorden og som vordende Helgen. De Gæster, som besøgte Villaen, bemærkede, at deres Værts Ansigt, ligesaa vel som hans Veste, med hver Maaned blev længere.

En Eftermiddag, seks Uger inden Prinsessens Nedkomst, anmodede han hende formelt om en Samtale, og i hendes grønne Boudoir, der vendte ud til Dalen og Søen, holdt han en lille, højtidelig Tale for hende. Han underrettede hende om en Beslutning, til hvilken han gennem Meditationer over Verdens sørgelige Tilstand var naaet. Ikald hans taalmodige Venten blev belønnet med en Søn, skulde den unge Mand af den gamle Slægt med Tiden blive en vægtig Stræbepille for vor Hellige Kirke. For at finde det rette Navn til dette ædle arkitektoniske Værk, — thi et Navn er en Realitet, og et Barn lærer sig selv at kende gennem sit Navn, — havde han la-

det Don Lega gennemgaa hele *Vitae Sanctorum* og var standset op ved den store Kirkefader St. Athanasius, der er kendt som „Ortodoxiens Fader“. Til Faddere for den unge Athanasius havde han efter alvorlige Overvejelser valgt Kardinal Rusconi og Biskoppen af Bari, der havde Ry for at være en Helgen.

Prinsessen havde under denne Tale holdt sin Brodereramme paa Skødet og sine Øjne paa den. Da han var færdig, saa hun op og meddelte roligt sin Mand, at ogsaa hun havde tænkt over sin Søns Fremtid og havde taget en Bestemmelse. Hun havde født sin Ægtefælles Hus een Søn, Huset og hun var nu kvit. Det Barn, der ventedes, skulde være sin Moders Søn, og Musernes Gudsøn. Hans Navn skulde være Dionysio, efter Guden for Inspirationens Ekstase, – thi et Navn er en Realitet, og et Barn lærer sig selv at kende gennem sit Navn, – og til Faddere for ham havde hun udvalgt Digteren Gozzi, Komponisten Cimarosa og den unge Billedhugger Canova.

Prinsen blev først forbavset, derefter rystet ved at høre sin Kone i hans aabne Ansigt trodse Himlen og ham. Men inden han kunde finde Ord til at udtrykke sine Følelser, talte Prinsessen igen, roligt som før. Hun maatte, sagde hun, erindre ham om, at hendes Søn i dette Øjeblik vilde følge hende i hvilken Kurs hun end tog. Der var intet i Vejen for, at de to kunde gaa ud af Huset og slutte sig til den Flok Zigeunere, som boede i Bjergene, eller til en Trup Gøglere, der optraadte i den nærliggende Landsby. Prins Pompilio maatte forstaa, at han under ingen Omstændigheder vilde faa saa meget som Skyggen af en Kirkens Stræbepille at se.

Efter at have afgivet denne Erklæring rejste Prinsessen sig fra sin Stol og tog – i den blide og vuggende Rytme

der er egen for højfrugtsommelige Damer, og som synes menneskeligt anonym, og nærmere i Slægt med Naturen, med Vindenes, Havets og Skyernes Fremadskriden – et lille Skridt henimod Døren, som om hun havde i Sinde paa Stedet at udføre sin Plan. Prinsen saa, i et frygteligt Nu, sit Hus truet af offentlig Skandale, han blev stum, men anbragte i Hast sin egen Person mellem sin Kone og Døren, og ved hendes næste lille Skridt frem greb han, stadig uden et Ord, om sin Hustrus Haandled. I samme Øjeblik, som han rørte hende, faldt hun besvimet om. Hendes Mand lagde hende paa Sofaen, ringede paa hendes Kammerjomfruer og skred ud af Boudoirret.

I sine egne Værelser i Villæen kom han til Forstaaelse af, at ingen fornuftig Mand vil indlade sig paa at røsnere med en Frue i ottende Maaned. For at undgaa en Gentagelse af en saa pinlig Oplevelse lod han spænde for sin Rejsevogn, vendte Villæen Ryggen og kørte afsted til Neapel.

Seks Uger senere modtog han i sit Palads i denne By Meddelelse om, at Prinsessen var nedkommet med Tvillinge, to Sønner, og at Lægerne frygtede for hendes Liv.

Muligvis har Prins Pompilio en kort Stund overvejet at udsætte sin Tilbagekomst til Villæen, indtil det næsten usandsynligt lykkelige Resultat af hans Stræben i de sidste fire Aar var opnaact: tre mandlige Arvinger, og ingen uberegnelig kvindelig Naturkraft til i Fremtiden at gribe forstyrrende ind i hans Planer. Hans Sans for Decorum vil dog have drevet ham til endnu engang at beordre sin Karrosse forspændt med seks Heste og at tage Plads i den, med Ansigtet vendt mod Bjergene og Villæen.

Muligvis har han da nu paa Vejen gennem Landskabet for første Gang givet sig til at tænke over sin Hustrus

egentlige personlige Eksistens og Karakter. Han har da husket hendes barnlige Dugfriskhed ved deres første Møder, hendes Ungpigeblik og endnu kantede Ungpigebevægelser og hendes smaa, frygtsomme og leende Forsøg paa Fortrolighed, et Ekko af hendes Stemme, naar hun sang, har lydt i hans Øren. Han tog en from Beslutning: skulde han finde Prinsessen ilive, vilde han tilgive hende. Forsynet, som havde vist at det stod paa hans Side, havde ogsaa her givet ham en Lejlighed til at vise sig ædelmodig, nu maatte han ønske at udføre dets Vilje.

Han havde ved sin Ankomst til Villaaen en kort Samtale med sin Tante og forstod, at Prinsessen var opgivet af Lægerne. Han erfarede tillige, at den unge Moder enten aldrig havde opfattet, eller ogsaa i sin Febertilstand havde forglemt, den Kendsgerning, at hun dobbelt havde udført sin Pligt imod det prinselige Hus.

I den mægtige Himmelseng saa Benedetta, med høj-røde Kinder og blanke Øjne, ud som et Barn eller en Dukke., Oh hvor sent De kommer min Kære," sagde hun med svag Stemme. Dette var, tænkte Prinsen, første Gang hun nogensinde havde røbet Længsel efter sin Ægte-mand, det var tillige første Gang hun havde talt til ham i et egentligt Hustru-Tonefald, saaledes som han erindrede at hans Moder havde talt til hans Fader. „De maa dog virkelig træffe Forberedelser til Dionysio's Daab.“ Prinsen tog en Smule forvirret, men tillige af Omstændighederne højtidelig stemt, sin Hustrus Haand. „Javist mit kære Barn," sagde han, „Deres Søn vil i Morgen blive døbt Dionysio.“

Dette var endnu engang et af de i sig selv forstandige og betænksomme Skridt, hvorigennem Prinsen i sit Ægteskab fremkaldte uforudsete Konsekvenser. Erindringen om at han saaledes, i en højtidelig Stund og overfor Bar-

nets egen Moder, havde fornægtet eller fortiet sin Søn Athanasius's Eksistens, gik i kommende Aar undertiden, som et let Kuldegys og med en let Uhyggefølelse, gennem hans Sind.

De to unge Prinsers Daab fandt Sted næste Dag i Villaaens Kapel. Den ældste af dem blev døbt Athanasius og som hans Faddere blev indskrevet Kardinal Rusconi og Biskoppen af Bari. Den yngste fik Navnet Dionysio, og til Faddere Digteren Gozzi, Komponisten Cimarosa og den unge Billedhugger Canova.

Da Daabshandlingen var fuldført, bandt Prins Pompilios gamle Tante, der ikke vovede at tage sig Friheder med den vordende Kirkefyrste, et lyseblaat Silkebaand om Halsen paa lille Dionysio for at man skulde kunne skelne ham fra hans Broder, thi Børnene lignede hinanden som to Draaber Vand.

I samme Øjeblik som Prinsessen fik Vished for at hun var Moder til en levende Dionysio, steg en svag Rødmepop i hendes i de sidste Dage igen hvide Ansigt. Den var Begyndelsen til en forbløffende Bedring. Inden en Maaned var gaaet, sad hun med Børn, Amme og Barnepiger i Villaaens Rosenhave. Hun havde forlangt, og gennemført, selv at amme sin yngste Søn, og de gentagne Møder Døgnnet rundt mellem de to var som Kys, en gensidig Givven og Modtagen af Styrke og Fred.

De er selv en Sydens Datter, Madame, og De vil ikke, som de mere frivole franske Damer, forundre Dem over, at en ung Skønhed kunde finde fuld Udløsning for sin Naturs Hengivelsestrang i Lidenskaben for sit spæde Barn. De vil vide, at naar man ser vore sydlandske Mødre lege med og kæle for deres Børn, da ser man Hjerterne staa i Flammer, og at et Spædbarn i Svøb meget godt kan være sin Moders Elsker. Fremfor alt vil det være saa-

ledes dér, hvor en guddommelig Kraft har værdigedes at tage menneskelig Skikkelse, og hvor den unge Moder føler, at hun leger med eller kærtegner en Profet eller en stor Kunstner. Vi af vor Kirke har jo hver Dag for Øje Billedet af det højeste Forhold mellem Moder og Søn, hvilket indbefatter i sig alle Sider af ophøjet, flammende Kærlighed. En forelsket ung Pige kan søge Raad og Sympati hos Jomfruen over alle Jomfruer, og Himmeldronningen vil ikke – som de strenge jordiske Jomfruer, der ikke kender til Kærlighed, – afvise hendes Fortrolighed, men hun vil tværtimod, i Erindring om et lille Barn paa sit Skød, høre paa hende og svare hende, saaledes som en *grande amoureuse* vilde gøre det. Jeg taler ikke bespotteligt, idet jeg udtaler, at en hvilkensomhelst ung Moder til en vordende Helgen eller Kunstner kan føle, at hun er Helligaandens Brud, – thi dette er en guddommelig, uskyldig Spøg, og vor Hellige Jomfru selv smiler maaske ad den, som ad et fattigt Barn, der leger med et Glasskaar og fanger Himlens høje Sol deri.

Prinsen lod nu sin ældste Søn hente til Villaaen, og i et Par Uger blomstrede den genforenede Families Hjemliv uventet op til en Idyl. Kun Prinsessen vidste, at Husets mystiske Lykke udstraalede fra den Vugge, hvis spæde Indvaaner havde et lyseblaat Baand bundet om Halsen.

Idet hun ganske pludseligt saa sig omgivet af en Børneflokk paa tre, som en lille Pige, der lige paa engang har faaet tre smukke Dukker foræret, gik hun med hele sit Hjerter op i Rollen som Familiemoder, smilede til alle sine tre smaa Sønner, og sluttede paa storslaet Vis alle forbigangne Uoverensstemmelser med deres Papa af sin Erindring. Hun gik dagligt til Messe med Prinsen og sad taalmodigt og værdigt stille, mens Don Lega bragtede foran Altret. I de sene Eftermiddage kørte hun sin Gemal

smukke Ture rundt om Søen og ad Bjergvejene, i den lette Vogn, han havde skænket hende, og om Aftenen lyttede hun med tilsyneladende, elskelig Opmærksomhed, mens han udbredte sig om Teologi. Prinsen følte, at hans Ædelmodighed var blevet belønnet med en sand Hjertets Omvendelse hos hans unge Hustru.

Ak, Idyllen blev ligesaa kortvarig, som den var fuldkommen.

Seks Uger efter Athanasius's og Dionysio's Fødsel, medens deres Forældre var paa Køretur, lagde Villaaens Bibliotekar sine Brillen fra sig i Vindueskarmen ovenpaa en Stab gamle pavelige Buller, stilede til Prinsens Forældre. Solens Straaler ramte Brillerglassene, der virkede som Brændglas, saa at de uerstattelige Dokumenter fængede, og Ilden fra dem sprang videre til andre Papirer og Bøger og bredte sig til Panelet og Loft. Hele Pavillon, som i Stueetagen rummede Biblioteket og ovenpaa dette de to Nyfødtes Barnekammer, brændte ned til Grunden.

Prinsen og Prinsessen saa fra deres Vogn paa den anden Side Søen tyk Røg indhylle Pavillon, og lod Hestene sætte i Galop. Idet de svangede op ad Alléen fattede de et Øjeblik Haab ved at se Ilden delvis bekæmpet – og selve Villaaens Hovedbygning staa da ogsaa den Dag i Dag. Men da de fra Vognen ilede op mod Huset, blev de modtaget af frygtelige Efterretninger.

I det Øjeblik, hvori Ilden havde naaet Barnekammeret, havde kun den ene af Barnepigerne været til Stedet. Hun havde revet begge Børn op af deres Vugge, men paa den brændende Trappe var hun, med Klæderne i Flamme og selv halvkvalt af Røg, styrtet bevidstløs om. Andre af Villaaens Tjenestefolk, anført af den frygtløse gamle Frøken, Prins Pompilio's Tante, der med

høj Røst raabte: „Athanasius!“ havde banet sig Vej op og havde slæbt hende ud paa Terrassen. Af hendes to dyrebare Byrder var den ene blevet reddet ud af Paviljonen ilive, den anden lagdes slap og livløs ned paa det store Marmorbord i Hovedbygningens Vestibule, mens hans uskyldige lille Sjæl med Røgen svang sig opad mod Himlen. Det lyseblaa Silkebaand var brændt op.

Det er blevet mig fortalt, at Prinsessen, da hun vaklede de naaede den lille Gruppe gradende Kvinder omkring Marmorbordet, greb det overlevende Barn fra et Skød, rev sit Kjoleliv op og lagde den Lille til Brystet, som om hun i denne ene Bevægelse for bestandig ville gøre ham til sin.

Prinsen udviste samme Dags Aften, i en Samtale med sin Kapellan, stor Sjælsstyrke. „Herrens Haand,“ sagde han, „er faldet tungt paa mig, men jeg bøjer mig for hans Vilje. Takket være St. Rocco, mit Hus' Skytshelgen, er min Søn Athanasius blevet bevaret for mig.“

En ny tragisk Begivenhed fulgte i Hælene paa den første. Den helttemodige gamle prinselige Tante, som i Begyndelsen ikke lod til at være kommet alvorligt til Skade ved Ulykken, bukkede to Dage senere under, enten for en indvendig Skade eller for Rystelsen. Forunderligt nok paakaldte hun i disse sine sidste Dage bestandig Dionysio's Navn og røbede i sin usammenhængende Tale uforstaaelige mangefarvede Fantasier. „Ser I da ikke,“ raabte hun, „at jeg er en Nymfe fra Bjerget Nysa, og at jeg just er blevet sat til at vogte over ham!“

Prinsesse Benedetta bragte aldrig overfor sin Gemal Spørgsmaalet om det overlevende Barns Identitet paa Tale. Langs hendes lille Søns venstre Kæbe løb et Brandsaar, efter hvilket han skulle komme til at bære et dybt Ar. Selv efter at han var blevet en høj ung Mand og ikke

længere var hendes Bumbino-Elsker, kyssede hans Moder med Henrykkelse dette Ar, som om hun i det saa et Bevis for, at det brændte og tilintetgjorte Silkebaand engang havde været bundet om just denne Hals. Hun bevarede ogsaa i deres uforstyrrede Timer af Leg og Forurolighed for Drengen det lille Kælenavn *Pyrrha*. I et Aar gik hun med megen Værdighed gjorde Prinsen urolig, hans uforstyrrelige Ligevægt gjorde Prinsen urolig, han iagttog til Tider med en Slags Svimlen Moder og Barn.

For hele Husstanden og for alle Husets Venner og Bekendte var den lille Dreng Athanasius. Kun paa en Marmortavle i Familiens Mausoleum bevaredes Navnet Dionysio.

Hvad angaar Don Lega Zambelli, hvis Forsømmelighed havde været Aarsag til Katastrofen, saa var hans Dage som Prinsens Raadgiver og Trøster uigenkaldeligt forbi. Han fik sin Afsked fra Villaaen, opgav sin kirkelige Karriere og blev efter mange Aars Omskiftelser Kassemester for en berømt engelsk Milord, som ved den Tid berejste vort Land. Athanasius mødte tilfældigt sin Faders tidligere Kapellan Dagen inden han selv blev viet til Præst, og gjorde sig sine Tanker om den Rolle, som denne lille runde Person havde spillet i hans unge Liv.

Det var i de paa Ulykken følgende Aar, at Prinsesse Benedettas Skønhed, hendes Talenter og hendes uforlignelige rige Sind sprang ud i fuld Blomstring. Det er tidligere i denne Historie blevet sagt, at hun paa et vist Tidspunkt af sit Liv lærte sig at drømme. Nu var hun færdig med Drømmen og havde Brug for Virkelighed.

Hendes næstældste Søn, der aldrig havde kendt hende anderledes end som den straalende Verdensdame, for-

søgte senere i Livet at danne sig et Billede af den helt unge Benedetta.

„Kære Moder,“ saaledes tiltalte han hende i sine Tanker, „du var altid en trofast og uforfærdet Lykkejægerske. Du vilde, at Verden skulde være et herligt Sted og Livet et stort og ærefuldt Foretagende. En Mand kunde, i dine Kaar i Tilværelsen, have fundet disse saa forvirrende, at han havde mistet Tilliden til sin egen Dømmekraft, havde givet Slip paa Virkeligheden og søgt Tilflugt i Illusioner. Men dit Køn har sine egne Kilder og Ressourcer, det skifter Blod efter himmelsk Rytme, og for en smuk Kvinde vil hendes Skønhed altid være den ene, ubestridelige og blivende Realitet. En meget smuk Kvinde, som du selv, kan vel endog føle sig friest og sikrest, idet hun balancerer langs en smal Æg eller paa en Naalespids i Livet, med denne Realitet som Balancestang. Du havde indtil min Fødselstid været en lille Baad paa Tilværelsens store Vande, du havde ikke overkommet at stræbe efter mere end at holde dig flydende og paa ret Køl i Dønningerne, med Sjernerne til at fortælle dig, hvor du var. Nu satte du Sejl og stod ud, dristigt, uafhængigt af Strøm og Tidevand, en Fuldrigger. Og oh, min kære Moder, hvor var der altid i dit Livsmod og Overmod en dyb, yndig Ydmyghed!“

Saaledes forvandlede da det daglige Liv i Villæen og i det prinselige Palazzo i Neapel i Løbet af kort Tid til en graciøs og majestætisk Regatta med svulmende hvide Sejl og med muntre brogede Vimpler blafrende i Brisen. Her mødtes alt, hvad Landet rummede af høj Byrd, Elegance, Vid og Romantik, mens udenfor Paladsets Port Gadernes Fattige stimlede sammen for at se dets Herkerinde stige ind i eller ud af sin Vogn og tilraabe hende: „Bella! Bella!“

Prins Pompilio selv, som til at begynde med højest forbavset og urolig havde iagttaget sin Hustrus nye Karriere, var, inden han vidste et Ord deraf, besejret og slaaet af Marken. I Aarenes Løb naaede han endogsaa til i ophøjtet, dystre Majestat at anlægge Rollen som en Art Konge af Guds Naade, der af ugudelige Oprørere er stødt fra Troen. Maaske fandt hans Forfængelighed tilsidst ligefrem en melankolsk Tilfredsstillelse i den Glans, der stod om hans Hus og i de andre Huses Misundelse. I Verdens Øjne stod det fyrstelige Par paa smuk venskabelig Fod.

Den lille Athanasius voksede op i dette Hus og var, uden selv at vide deraf, en yderst betydningsfuld Figur deri. Fremragende Hovmestre og Lærere for de to unge Prinser kom og gik i Salenc. Den ældste, Ercole, hvem det paalaa at føre Familienavnet videre, blev oplært i alle en Adelsmands og Hofmands Færdigheder, imens Athanasius blev undervist i Græsk og Hebraisk og sendte mere end eet længselsfuldt Blik efter de verdslige og ridderlige Øvelser. Men da den ældre Broder bestandig forlangte at have den yngre ved Siden af sig, og da man erfarede, at han gjorde større Fremskridt, naar denne deltog i Undervisningen, lykkedes det den opvakte og flittige lille Dreng at blive en god Rytter, at spille ret smukt paa Clavichord og at danse Menuet. I sin Moders Kreds var han alles Yndling, saaledes at han tidligt følte sig hjemme i den store Verden. Han var da lige lykkelig paa Hesteryg og i de latinske Forfatteres Selskab, og under Familiens Ophold i Villæen var ensomme Vandringer i Bjærgene hans største Glæde.

Alligevel, Madame, var den Opgave at være til og vokse op ingenlunde let for dette Barn. Den vil aldrig være let for et Barn, der i sit Forhold til Fader og Moder befinder sig i Skudlinien mellem to krigsførende Mag-

ter. Men den stillede særlig store Krav til den Dreng om hvem vi her taler, eftersom her Fader og Moder saa hans lille Person i helt forskelligt Lys, ja i Virkeligheden i ham saa to modsatte Personligheder.

I sin Faders Øjne var Athanasius fra første Færd Kirkefyrsten, og sin Slægts Ære. Paa samme Tid som Prinsen strengt holdt sin Søn til Latinen og Græskene og kun tilstod ham ringe Friid til Spøg og Leg, var der i hans højtidelige Holdning overfor den vordende Præst et Anstrøg af Ærefrygt. I sin Moders Øjne var den smukke Dreng — udover at være sit eget tilbedelsesværdige Selv — den barnlige Profet for al Jordens Skønhed og Glæde. Prinsesse Benedetta tilbragte lange Tider i sin lille Søns Selskab, hun ærgrede sig endog, naar hendes Kærlighedsaffærer tvang hende til at forlade ham, og hun gjorde ham igennem sine Smil og Sukke til sin Ven og Fortrolige, som om hun ønskede at se hans lille Skikkelse i den klassiske Rolle som Cupido, der løser sin Moders Bælte.

Barnet blev saaledes fra den spæde Alder opøvet i Balancens vanskelige Kunst. Han løste Opgaven ved selv at anlægge sine Omgivelsers Dobbeltsyn og at udvikle dette til Fuldkommenhed. Han saa sin Moders skønne Skikkelse med Præstens Øjne, med den aandelige Læges og Gartners Blik, vaagede mildt og overbærende over hende og paalagde hende lette og yndefulde Bodsøvelser. Sin Fader iagttog han med en Kunstners Blik, fulgte hans mørke Skikkelse med al den Opmærksomhed og Anerkendelse som Tilskueren yder den fremragende Skuespiller eller Balletdanser. I denne barnlige Kunst kenders klartseende Øjne var hans Papa det genialt afsluttende, kulsorte Penseelstrøg i Paladsets fint afstemte Farveskala. Prins Pompilio selv, som aldrig tidligere af noget Menneske var blevet opfattet som malerisk, til-

egnede sig en ubestemt Fornemmelse af Forholdet, og efterhaanden som Drengen voksede til, blev han sin Fader næsten uundværlig.

Paa denne Maade opbyggede en Barnehaand, ud af Elementerne af et sælsomt og disharmonisk Familieliv, en forsonende, lykkelig Syntese.

Det er her paa Tide at sige nogle Ord om den unge Prins Ercole. Arvingen til Titlen og Godset, som iøvrigt var en faamalt og mut Dreng, der ikke viste venlige Følelser overfor Menneskene og kun gjorde sig bemærket ved at vokse op til en ganske usædvanlig Højde, nærde hele deres Barndom igennem ubrydeligt venskabelige Følelser overfor sin lille Broder. I Athanasius' Liv var han igennem tyve Aar en Støtte og Trøst, muligvis paa Grund af den Omstændighed, at han kun havde eet Øje.

I en Alder af 21 Aar blev den unge Athanasius præsteviet, og et halvt Aar senere døde hans ældre Broder pludseligt, af noget saa lidet foruroligende som en Snue, paa draget ved en Hofkur. Af de tre Sønner, som var blevet født Pompilio og Benedetta, var Athanasius nu eneste Arving til Familiens store Navn og Rigdom. Den gamle Prins spillede med Tiden sin Rolle paa Livets Scene til ende, draperede sin ophøjede Ensomhed omkring sig i tunge Folder af sort Marmor og lagde sig til Hvile i Mausoleet ved Dionysio's Side. Ogsaa den yndige Dame, Prinsesse Benedetta, blev træt som et Barn ved Sengetid, gæbde og smed sine Dukker fra sig. Hendes Søn, som dengang nylig var blevet Biskop, havde den Lykke at kunne meddele hende den sidste Salvelse.

„Jeg har set Deres Moder“, sagde Damen i Armstolen, „hun var Veninde med min Mama og kom, da jeg var ganske lille Pige, paa Besøg hos os i de mest uforlignelige, uforglemmelige Hatte! Jeg tilbad hende, fordi hun kun-

de smile og græde paa eengang. Hun forærede mig en Kumme med Guldfisk.“

„For en Uge siden,“ sagde Kardinalen tankefuldt, „da jeg gennemsaar Skufferne i et gammelt Chatol, stødte jeg paa en lille Flakon med den Parfume, som hun lod tilberede til sig i Bologna. Opskriften var hemmelig og er sagtens nu gaaet tabt. Flakonen var tom, men udsendte af sin Tomhed stadig en svag Duft. Mangfoldige Ting laa, alle paa eengang, i denne Duft: Smil og Taarer, som De netop bemærkede, Uforfærdethed og Frygt, ukueligt Haab og Visheden om et evigt tabt Spil. Kort sagt, det man formodentlig altid vil finde blandt yndige Damers Efterladenskaber.“

„Og saaledes maatte altsaa hendes Søn,“ sagde Damen i den sorte Kjole efter en lang Pause, „der, efter hvad De har fortalt mig, tidligt blev strengt oplært i Balancens vanskelige Kunst, paa vor Verdens Scene, i en ophøjet og harmonisk Skikkelse, fremføre to uforenelige Personligheder.“

„Oh nej Madame,“ sagde Kardinalen, „brug ikke dette Ord, tal ikke om Uforenelighed. Thi jeg siger Dem: De kan træffe den ene af de to Personer, tale med ham, lytte til ham, betro Dem til ham og blive trøstet af ham, – og naar De igen har forladt ham vil De ikke være i Stand til at afgøre, hvem af de to De har mødt.“

Og De maa nu tillade mig, Madame,“ fortsatte han meget langsomt, „at stille et Spørgsmaal til Dem. Hvem er vel den Mand som i sit Liv paa Jorden – paa Verdens Scene, som De siger – er placeret med Ryggen til Gud og Ansigtet mod Menneskene, af denne Grund: at han er Guds Talerør, og at Guds Stemme gaar gennem ham? Hvem er vel den Mand, der ikke har nogen egen Eksistens, af denne Grund: at ethvert Menneskes Eksistens er

hans? Og som ikke har hverken Hjem, Venner eller en Elskerinde, af denne Grund: at hans Arne er alle Menneskers Hjem og han selv alle Menneskers Ven og Elsker.“

„Aki!“ hviskede Damen.

„Oh nej,“ sagde Kardinalen igen, „De skal ikke føle Medlidenhed med ham. Vistnok er han mærket af Skabnen og for bestandig ensom, og vistnok er det, hvor han end gaar, hans Kald at sønderknuse Menneskehjerner, eftersom et knust Hjerte er et Gud velbehageligt Offer. Men dog holder Herren dette sit udvalgte Talerør skadesløs. Har han end ikke jordisk Ejendom eller Magt, da er han dog blevet givet en ganske lille Smule Almagt. Saa roligt som et Barn i Hjemmet løser og binder sin Faders Yndlingshund, knytter han Syvstjernens Baand og løser Orions Reb. Saa selvfølgeligt som et Barn i sin Faders Hus uddeler Ordre til hans Tjenerskab, udlader han Lynene, saa at de færter frem og raaber: „Se her er vi.“ Som en Kongesøh kræver Stadsporten aabnet for sig, saaledes byder han Dødens Port at gaa op foran ham uden Larm. Og saaledes som Rigets Arving er blevet meddelt det hemmelige Skatkammer for dets Kronjuveler og ved Besked dermed, saaledes ved han Vejen derhen hvor Lyset bor, og derhen hvor Mørket har sit Sted.“

„Aki!“ hviskede Damen igen.

Kardinalen smilede lidt.

„Suk ikke krere Veninde,“ sagde han, „den Guds Tjener hvorom vi taler er ikke blevet hverken tvunget eller lokket i Tjenesten. Inden Herren fæstede sin Embedsmand talte han aabent og ligeud til ham. „Du ved,“ siger da Herren, „at jeg er almægtig. Og du ser her for dine Øjne den Verden, som jeg har skabt. Sig mig nu din ærlige Mening om den. Mener du, efter at have taget den i Øjesyn, at det har været min Hensigt at skabe en

idyllisk Verden?" „Nej, Herre," svarer den Tjenestegænde. „Eller at det har været min Hensigt," spørger Herren, „at skabe en logisk ordnet og beregnet Verden?" „Nej visselig ikke," svarer Kandidaten. „Eller en Verden hvori det er let at leve?" spørger Herren. „Oh du gode Gud nej!" raaber Kandidaten igen. „Eller tror du mener du," spørger Herren for sidste Gang, „at det har været min Beslutning at skabe en sublim Verden med Mulighed for det herligste og det frygteligste?" „Ja det skulde jeg tro," svarer den unge Mand. „Nuvel," siger Herren, „da kan du aflægge din Embedsæd."

„Men ifald alligevel," fortsatte Kardinalen efter et Øjeblik, „ifald alligevel Deres gode Hjerter længes efter at give sig hen i Medfølelse, da kan jeg ogsaa sige Dem, at denne Mand, som af Herren er udvalgt til et højt Embed, og som har modtaget mange og store Begunstigelser, virkelig maa undvære visse Gøder, som er andre Mennesker tildelt."

„Om hvilke Gøder taler De?" spurgte hun med lav Stemme.

„Jeg taler," sagde han idet han tænkte sig om, „imellem andre Ting, om Angerens Gave. Den er nægtet den Mand, ved hvis Kaar vi her har dvælet. Den Angersgraad i hvilken Menneskers og Folkets Sjæle er blevet saligt rensede, den er ikke for ham. „Quod fecit, fecit."

Han sad tavs en Stund og tilføjede derefter, som for sig selv: „Romerens Pontius Pilatus blev, idet han haardt nakked afviste Angeren, og om han endogsaa derigennem forkastedes som Dommer og som Menneske, optaget blandt de udbødelige fra det Øjeblik, hvori han udtalte: „Quod scripsi, scripsi."

Thi den Mand, om hvem vi nu her har talt," tilføjede

han igen efter en Tavshed, „er i denne Verdens Kamp og Leg dog altid Herrens egen Bue —"

„— hvis Pii," udbød Damen, „hver Gang den afskydes rammer lige i Hjertet!"

„Et sindrigt Ordspil, Madame," sagde Kardinalen og smilede, „men jeg selv brugte Ordet i anden Betydning, og tænkte ikke paa noget Vaaben, men paa det skrøbelige Redskab der, i sig selv stumt, dog i sin Mesters Haand bringer al den Kraft og Tonefyldelse frem som gemmes i Strenginstrumenter, og som da i sit Kald paa samme Tid er Skaber og Redskab.

Saa svar mig da nu, Madame," sluttede han, „hvem er denne Mand?"

„Det er Kunstneren," svarede hun langsomt.

„De har Ret," sagde han, „det er Kunstneren. Og hvem mere?"

„Præsten," sagde Damen.

„Ja," sagde Kardinalen.

Hun rejste sig fra Stolen, lod sin Knipplingsmantille falde tilbage over dens Ryg og Arme og gik hen til Vinduets og saa ud, først ned paa Gaden og siden op mod Himlen. Hun kom tilbage men blev staaende foran ham, saaledes som hun havde staaet i Begyndelsen af Samtalen.

„Deres Eminence," sagde hun, „har som Svar paa et Spørgsmaal fortalt mig en Historie i hvilken min Lærer og Vejleder, og Ven, selv er Helten. Jeg ser nu herefter Historiens Helt meget tydeligt, endog ligesom lysende klart og paa et højere Plan end jeg selv. Men paa samme Tid er denne min Lærer og Vejleder, og Ven, kommet mig fjernere end han før var det, og han tager sig for mig ikke længere helt menneskelig ud. Og jeg er end ikke sikker paa, at jeg ikke er lidt bange for ham."

Kardinalen løftede en Elfenbens Papirkniv fra Borden, drejede den mellem sine Fingre og lagde den igen fra sig.

„Madame,“ sagde han, „jeg har fortalt Dem en Historie. Saarlange Mennesker har kunnet tale, er Historier blevet fortalt, og uden Historier vilde Menneskeheden have vansmægtet og været tørret ud, som den vilde være gaaet tilgrunde uden Vand. Den rettroende Histories Personer vil altid staa klart for os, endog ligesom lysende og paa et højere Plan end vi selv. Paa samme Tid vil de visseilig ikke tage sig helt menneskelige ud, og vi kan uden Tvivl have Grund til at være lidt bange for dem. Alt dette er som det skal, og maa, være.

Men jeg ser idag, Madame,“ fortsatte han eftertænksomt, „en ny Art Fortællekunst vise sig og vinde Indpas i vor civiliserede Verden, — ja, den har allerede hævdet sig imellem os og faaet stor Magt over vor Tids Læsere. Denne nye Kunst har en anden Ærgerrighed end de gamle Historier, den har foresat sig at gribe Mennesker fra det der kaldes det virkelige Liv, at placere dem i sine Romaner, hvor det saa kan føje sig, og der at lade dem selv forme og bestemme Historien. Den er, for at kunne bevare disse sine virkelige Mennesker paa nært Hold og paa samme Plan som Læseren og for ikke at gøre ham bange, rede — og villig — til at ofre og give Afkald paa Historien selv.

I vore nye Romaner bringes disse virkelige Mennesker os saa nær, at vi følger deres Legemsvarme og at vi, igennem alt hvad de siger og foretager sig, bestandig kan erkende dem som vore Venner og Omgangsfæller. Og under en saadan Udveksling af menneskelig Sympati mellem dem og Læseren vil da selve Historien tabe Terræn og Vægt, og vil ende med at fordampe og blive

til intet, som en ædel gammel Vin naar man lader Flasken staa uden Prop.“

„Oh Deres Eminence,“ sagde hun, „fæld dog ikke saa haard en Dom over vor Tids nye, menneskeligt levende Fortællekunst. Den er mig selv meget dyrebær. Mange af de nye Romaners varmt aandende, bevægelige, splittede og fejlede Mennesker har betydet mere for mig end mine Venner af Kød og Blod. Naar jeg, Natten igennem, ved Lyset i Stagen har fulgt Ellenores Skridt og har vædet min Hovedpuude med hendes Taarer, da synes denne min Søster, usikker, splittet og fejlede som jeg selv, til Gengæld at have udgydt mine egne.“

„Misforstaa mig ikke,“ sagde Kardinalen, „den Roman, om hvilken vi nu taler, som former sig omkring og lader sig skabe af sine Menneskekikkelser, den er af anerkendelsesværdig Art, en alvorfuld, højstræbende menneskelig Frembringelse, — men den vil dog bestandig forblive en blot menneskelig Frembringelse. Den guddommelige Kunst er og bliver Historien. I Begyndelsen var Historien. Og til allersidst bliver det os forundt at overskue, og at gennemskue, den. Og det er dette Øjeblik, som vi kalder Dommendag.

De husker sikkert ogsaa selv,“ bemærkede han, som i Parentes og med et Smil, „at den ældgamle guddommelige Histories Personer først viser sig paa den sjette Dag. Paa dette Tidspunkt maatte de naturødvendigt træde frem, thi hvor Historien er, dér vil Personerne samle sig.

En Historie,“ genoptog han sin Forklaring, „har en Helt, og De ser denne Helt ligesom lysende og paa et højere Plan. Den uddødelige Historie uddødeliggør sin Helt, uden Hensyn til hans egen Beskaffenhed. Ali Baba, der ikke i sig selv er andet eller mere end en hæderlig Brandehandler, gør Fyldest som Helt i en af Verdens

dyrebarest Historier. Ifald det engang kommer dertil, at vor nye Kunstart bliver eneherskende, og der ikke længere findes Historier, da vil der hellerikke længere findes Helte, men Verden maa klare - og kede - sig uden dem, indtil den Time slaar, da guddommelige Magter igen griber ind, og skaber en Historie, hvori en Helt kan aande.

En Historie, Madame, har en Heltinde, en ung Kvinde som i selve denne Egenskab bliver Kampens Pris, og Heltens Belønning for alle Bedrifter og Trængsler. Men naar det engang kommer dertil, at der ikke længere findes Historier, da vil de unge Kvinder ikke længere være hverken Pris eller Belønning for nogen eller noget, - ja man kan tvivle om, at man til den Tid overhovedet endnu vil have unge Kvinder, idet man da ikke længere vil kunne se Skoven for bare Trær. Eller, tilføjede han, som i sine egne Tanker, „det vil i bedste Fald blive strenge Tider, bedrøvelige Tider for en stolt Jomfru, for hvem ingen længere vil holde Stigbøjlen, men som maa stige ned af sin mælkehvide Ganger, og ligesom vi andre gaa til Fods ad støvede og stenede Veje. Ak! ogsaa hendes Elsker vil da være en bedrøvelig Skikkelse, som modstandsløs maa overvære, at hans Dame afklædes den gyldne, i eet Stykke vævede Historie, hvori hun skulle have været klædt, og staaar nøgen for alles Øjne, som et Menneske af Hverdagen.

Historien,“ blev han ved, „vil, alt efter sin egen Plan og sit eget Væsen, placere og flytte rundt med disse to unge Mennesker, Helt og Heltinde, ligesom med deres Fortrolige og Rivaler, Venner, Fjender og Narre, og gaa støt frem efter sin egen Vilje. Ingen af dens Personer har nødig at se sig om efter noget Brændoffer, thi Historien vil frit forsyne dem dermed. Den adskiller, i Li-

vet, de to Elskende ved Hellepoints rivende Støm og forener dem, i Døden, i en Gravhvælving i Verona. Den varetager Heltens Behov, og hans unge Hustru bytter en gammel Kobberlampe bort for en ny, og han selv tilbereder med egen Haand sin Elskedes Aftensmaaltid af den Falk, som kunde have reddet hendes døende, eneste lille Søns Liv. Historien varetager Heltindens Behov, og i det Øjeblik da hun løfter Lampen op for at betragte sin sovende Elskers Skønhed, lader den hende spille en Draabe brandende Olie paa hans Skulder. Historien sagtner ikke sin Fart for at beskæftige sig med sine Personers Udtryk eller Holding. Den lader sin gamle vanvittige Helks trofaste Vasal i Forfærdelse udbryde: „Er dette Verdens Ende?“ gaar fremad og lader os lidt senere roligt vide: „Dette er Verdens Ende.“

„O Gud,“ sagde hun, „hvad De kalder en guddommelig Kunstart tager sig i mine Øjne ud som et grumt og hjerteløst Spil, der piner og spotter de Mennesker, det har optaget i sig.“

„Grumt og hjerteløst kan det vel forekomme,“ sagde Kardinalen, „men dog kan vi, hvem det høje Embede som Historiens Vogter er blevet tildelt, forkynde for Dem, at for dens Personer Vejen til Frelse gaar gennem den selv og kun gennem den. Ifald velmenende og medføhlende Læsere, som ønsker at forskaane Menneskene for Lidelse, vil forsikre disse Personer om, at de vil kunne fremlægge deres Angst og Nød for nogen anden Instans i Verden, da bedrager og spotter de dem, med virkelig Grumhed og Hjerteløshed. Thi i hele Verden har alene Historien Myndighed til at besvare det Menneskehjertets dybeste Nødtraab der lyder: „Hvem er jeg?““

Der blev en meget lang Tavshed i Biblioteket.

Den sortklædte Dame stod ubevægelig, hensunken i

Tanker. Til allersidst tog hun, halvt aandsfraværende, sin Mantille fra Stolen og draperede den om sig, og blev i samme Øjeblik en Modetegning af allernyeste Dato. Hun tog et Skridt frem mod Manden foran sig og standede. I dette Afskedens Øjeblik var hun meget bleg.

„Min Ven,“ sagde hun, „kære Lærer, Vejleder og Tjener. Jeg følger og erkender, efter hvad De har fortalt mig, at De er i en højere Magts Tjeneste, og at De i denne er en nidkær og ubestikkelig Tjener. Jeg følger og erkender, at den som De tjener er en mægtig Herre, en af de to mægtigste i Universet og Evigheden.“

Hun lukkede et Sekund Øjnene og saa derefter op igen.

„Og dog,“ sagde hun idet hun fastede sit Blik lige paa hans Ansigt, „dog beder jeg Dem, inden jeg forlader Dem – og maaske ses De og jeg ikke mere – om at besvare mig endnu et Spørgsmaal. Vil De opfylde ogsaa denne min sidste Bøn?“

„Ja jeg vil,“ svarede han.

„Kan De være sikker paa,“ spurgte hun, „at den Herre som De tjener, nidkært og ubestikkeligt, at det er Gud?“

Kardinalen saa op, mødte hendes Blik og smilede.

„Dette,“ svarede han, „dette, Madame, er en Risiko som Kunstnere og Præster i denne Verden altid maa løbe.“

KAPPEN

Da den store gamle Mester, Billedhuggeren Leonidas Allori, som de kaldte Løven fra Bjærgene, blev fængslet som Oprører og Højforræder og dømt til Døden, da gråd og stormede hans Elever, for hvem han havde været den

aandelige Fader, Ærkcenglen og den Udpødelige. De samledes i Pierinos Osteri udenfor Byen eller i et og andet Atelier og Loftrum, hvor de to og tre kunde hulke i hindens Arme eller, sammenstemplede i Klynge – som et stort Tra i Blæsten med de nøgne Grene strakte op efter – ryste ti Par knyttede Hænder imod Himlen, i et Skrig om Frelse for den Elskede og Havn over Tyrannerne.

Kun een af dem alle levede i disse Dage videre, som om han ikke havde hørt eller ikke forstaaet den frygtelige Nyhed. Og denne ene var den Discipel som Mesteren havde elsket fremfor nogen anden, som han havde kaldt Søn ligesom den Unge havde kaldt ham Fader, og til hvem han havde ment at række sin Kunst, sin Begejstring og sit Ry som en Fakkel at løfte og bære videre. Angelo Santasilias Skøjekammerater tog hans Stumhed, den mærkelige Luftighed i alle hans Bevægelser og den Fjernhed i Blikket hvormed han, naar de talte til ham, syntes at lægge uepdelig Afstand imellem dem og ham, for Udtryk for grænseløs Sorg, de ærede hans Smerte og lod ham være. Men den virkelige Grund til Angelos Aandsfraværelse var den, at hans Sind var fyldt – saaledes at det ikke uden at sprænges kunde optage nogetstomhelst andet i sig – af Lidenskab for Mesterens unge Kone, Lucrezia. Karlighedforstaaelsen mellem ham og hende var just i denne Tid kommet saa vidt at hun havde løvet ham sin fuldkomne Hengivelse.

Det skal paa dette Sted siges til den utro Hustrus Undskyldning at hun længe og i stor Uro havde holdt Stand imod den guddommelige og ubarmhertige Magt som havde hende i sin Haand. Med de helligste Navne havde hun beseglet, og ladet sin Elskede besegle, Eden om at aldrig mere noget Ord eller Blik, som Mesteren ikke selv vilde have glædet sig over, skulde forekomme imellem